

EREVNA

Årg. XI

N:r 1

1954

Innehåll

Kristi kropp. (1 Kor. 12:12-31). Av Berthold von Schenk.	3
Problem vid Bibelns översättning. Av Doc. Fil. och Teol. Doktor G. Rignell	13
Något om exegetikens uppgifter. Av Martin Magnusson	16
Ensam för att bedja. Matteus 14:23 Av H. Odeberg	19
Tro och fantasi. Av H. Odeberg	22
Gudstjänsten och "Livets mening" II Av H. Odeberg	23
"Han skall icke kiva eller ropa" Matt. 12:15-21 Av H. Odeberg	27
Predika. Matt. 10:7 Av H. Odeberg	29
Förteckning över Erevna-sammanslutningar	31
Innehåll	32

Kristi kropp.

(1 Kor. 12:12-31).

Av Berthold von Schenk.

(Föredrag hållet vid sammanträde i Erevna, lördagen den 16/5 1953,
av B. von Schenk, the Lutheran Church of our Saviour, New York City.)

BOLD.

Det talas i vår tid mycket om Församlingen eller Kyrkan. Vad menas då med Församlingen eller Kyrkan? (Här avses »Församling (Kyrka)» i nytestamentlig mening, inte någon bestämd national- eller statskyrka.) Sierskan Anna Kathrina Emmerich hade omkring 1820 en syn. Hon såg hur Jesus i Getsemane mitt i de förfärligaste anfäktningar styrktes genom trösteängeln. »Änglarna, som förmedlade synen, läto de saligas skaror dra förbi framför Herren, dessa som, genom sin kamp förenade med hans lidandes förtjänst, genom honom skulle förena sig med den himmelske Fadern. Det var en obeskrivligt skön och vederkvickande syn. De drogo alla förbi Herren, smyckade var och en med sitt lidande och sitt verk. Där var apostlarna, lärjungarna, jungfrurna och kvinnorna, alla som hade vigt sig åt Guds tjänst, ja hela den saliga hären. Alla voro smyckade med sitt lidandes segerkronor och blommorna i deras kronor, som voro olika till utseende, färg, doft och yppighet växte liksom fram ur de olika slag av lidanden, kamp och segrar, som förlänat dem deras ära. Hela deras liv, verk och tjänst, den enda värdigheten och styrkan i deras kamp och seger och allt ljus och all glans i deras triumf ägde de endast i gemenskap med Kristi kors. Det var de triumferande heligas skara, som drog förbi inför Herren.»

Detta var änglakören — de heliga, Kyrkan. Det betyder intet vad *människor* anser om Kyrkan. Allt beror på vad *Gud* säger om Kyrkan. Hon är vad hon är; Kristi kropp. Samma kärlek, som flöt från korset måste flyta från Kyrkan, ty hon är Kristi fortsatta lekamen, Hans fortsatta mänsklighet. Ingen har vid sidan om vår Frälsare älskat Kyrkan mera och klarare sett vad hon är än aposteln Paulus.

Temat för den sista delen av första korintierbrevet är Kristi Kyrka som Kristi kropp. »Här kretsar», som kyrkoherde Werner Meyer skriver, »allt i en trefaldig rytm med treenighetens puls-slag runt Kristi hemlighet.» »Först ser han (Paulus) i beskrivningen av den heliga måltiden tillbaka mot Jesu frälsningsdöd; därefter genomforskar han alla sidor och dimensioner i Kristi verk genom Anden i Kyrkan och i hennes historia i denna tidsålder; slutligen låter han oss genom sin profetiska insikt i det 15:e kap. skåda framåt mot den eviga påskens morgonrodnad. Man kan också säga, att tron, hoppet och kärleken är temat i denna del av brevet. Men vi kan ge dem alla en gemensam nämnare, ty om ock i trefaldig gestalt, lever och verkar samma Kristi frälsarverklighet i dem alla: hans kropp.» Kristi kropp måste åter och åter bli de kristnas huvudtema i kampen om Kyrkan.

I kampen mot den onde, djävulen, var inkarnationen, människoblivandet, den gudomliga strategien. Djävulen, den nakna, kan icke inkarneras. Han är person, men blott andlig person. Endast Kristi kropp kunde lösa mänskligheten från synden, döden och djävulens våld. Detta visste djävulen. Därför försökte han förinta återlösarens kropp. Detta hade också lyckats för honom, om det sista ordet hade sagts på Golgata. Men hans heliga kropp skulle icke se förgängelsen. På tredje dagen stod han upp. Och även om han har farit upp till himmelen, så är dock hans kropp ännu kvar här på jorden, ty den Helige Ande församlar kyrkan genom evangelium. När de troende firar den heliga måltiden, är Kristi kropp tillstädes. Ty då gäller på ett alldeles särskilt sätt hans ord: Se jag är med eder. Så vilja vi fördjupa oss i apostelns ord i 1 Kor. 12:12 ff.

»Ty likasom kroppen är en och likväl har många lemmar, och likasom kroppens alla lemmar, fastän de äro många, likväl utgöra en enda kropp, likaså är det med Kristus.» Aposteln säger oss att vi skall ha Kristi sinne. Därmed menas, att vi skall sträva mot frälsningens fullhet. När Paulus talar om enheten, använder han en bild. »Likasom kroppen är en ...» Han talar här om den mänskliga kroppen. Kroppen framställer enheten i mångfalden och mångfalden i enheten. Som nu den mänskliga kroppen fungerar, så är det i församlingen, i kyrkan.

Men nu följer en överraskande vändning: Paulus fullbordar satsen »likasom ...» med »så är Kristus», »likaså är det med Kristus». Logisk synes oss denna vändning inte vara, ty från kyrkan hoppar Paulus över till en betraktelse av Kristus. Så måste det vara, ty Paulus känner intet från Kristus lösgjort betraktande av Kristus. När han beraktar Kyrkan, betraktar han Kristus. Först tillsammans med Kristus blir Kyrkan verkligen Kyrka. Först tillsammans med Kyrkan är Kristus den han är eftersom han är Kyrkans förlössare. Kristus och Kyrkan utgöra den fullständiga himmelskt-jordiska kroppen. Alltså icke blott liknar Kyrkan hans kropp, utan hon är Kristi kropp. Denna verklighet är fördold och blott avslöjad för de troende. Därför tala vi om Kristi hemlighetsfulla kropp, om »Corpus Christi Mysticum».

Hur blir man införlivad med denna hemlighetsfulla kropp? Aposteln ger svaret i vers 13. »Ty i en och samme Ande äro vi alla döpta till att utgöra en och samma kropp, vare sig vi äro judar eller greker, vare sig vi äro trälar eller fria; och alla hava vi fått en och samme Ande utgjuten över oss.»

Införlivandet sker i dopet. Vi äro döpta till Kristus, in i Jesu nådeström. Vi äro döpta in i Kristi frälsningsverk, in i hans kropp, som är hos Fadern, men som också är här nere på jorden i den levande församlingen. I denna göres ingen åtskillnad i fråga om ras eller social ställning. Genom dopet är den kristne inhöljd i den nya skapelsen, även om han ännu bär den första skapelsens svagheter. I den Helige Ande är han den nya människan.

Då aposteln förklarar, att »vi har fått en och samme ande

utgjuten över oss», vilket också kan översättas »vi ha fått att dricka av en och samma ande», så åsyftas den heliga måltiden (jmf 1 Kor. 10:4). Så fattade det också urkyrkan. För de första kristna var altarets sakrament en måltid med den upphöjde Herrens närvaro i ande och kraft. Därför levde urkyrkan av sin liturgi. I sakramenten bryter Kristus igenom. Han är huvudet och genom Andens verkande överföres huvudets vilja och kraft och uppdrag till kroppen. Han skäms icke för att kallas dess huvud. Häri träder oss läran om rättfärdiggörelsen till mötes i ny gestalt, ty detta är den fallne syndarens rättfärdiggörelse.

Detta är den underbara frälsningshistoriska väg, som leder från Guds Sons människoblivande i jungfruns sköte ända till Kyrkan som Kristi kropp.

Den förnedrade Kristus tar på sig människogestalt. Han blir lydiga intill döden och står upp från de döda. Så går han in i Faderns härlighet och har nu ett namn över alla namn. Men därmed har han icke nog. Han vill icke ensam vara förhärligad — och nu följer den största nåd som vederfarits världen: »Han förmåler sig med syndarna, hämtar dem hem som sin brud, träder i kärleks- och livsgemenskap med dem, gör dem till sin kropp. Han blir s.a.s. ånyo kött i sin Kyrka ... Han hägnar, vårdar, styrker, leder och renar sin kyrkokropp, sin brud. Hon står såsom kroppens fötter i jordens stoft. Men huvudet är i det eviga ljuset. Det liv som huvudet lever däruppe på Guds högra hand, är ett liv för församlingen därnere. Han identifierar sig med henne. Den som förföljer henne, förföljer honom. Hennes lidanden är hans lidanden. Hennes kors är ännu hans kors. Och hans auktoritet förlänar också åt Kyrkan andlig auktoritet gentemot syndens uppror. Kyrkans angelägenheter är Kristi angelägenheter. Det som tilldrar sig i Kyrkans kropp tilldrar sig i Kristus. Kristus är tillstädes i hela den troende kristenheten, i den troende församlingen liksom också i de enskilda lemmarna. Allt har förbindelse med Honom, som är centrum i himmelen. Detta är Corpus Christi Mysticum.» (Meyer).

Vi komma nu till uppbyggandet av församlingens kropp: »Kroppen utgöres ju icke heller av en enda lem, utan av många»

(v. 14). S:t Paulus använder sig åter av bilden. Han visar på det förunderliga samspelet hos människokroppens lemmar. Den korintiska församlingen var rikt begåvad. Man hade fått många gåvor. Som man kunde vänta voro många korintier olyckliga, emedan gåvorna voro olika. Därför skriver S:t Paulus (v. 15 ff): »Om foten ville säga: 'Jag är icke hand, därför hör jag icke till kroppen', så skulle den icke dess mindre höra till kroppen. Och om örat ville säga: 'Jag är icke öga, därför hör jag icke till kroppen', så skulle det icke dess mindre höra till kroppen. Om hela kroppen vore öga, var funnes då hörseln? Och om den hel och hållen vore öra, var funnes då lukten? Men nu har Gud insatt lemmarna i kroppen, var och en av dem på det sätt som han har velat. Om åter allasammans utgjorde en enda lem, var funnes då själva kroppen? Men nu är det så, att lemmarna äro många, och att kroppen dock är en enda». Aposteln vill säga, att varje lem, när den lever i frid och självuppoftning, är vad den är. De enskilda bilderna få icke pressas. Varje lem skall glädja sig över vad den undfått och skall tjäna de andra.

Vi är inte alla lika i Kyrkan. »Varje Guds barn är ett original.» Det har outplånliga egenskaper. Vad man äger måste man äga för alla. Det finns ingen privategendom i Kristi kropp: »Ögat kan icke säga till handen: 'Jag behöver dig icke', ej heller huvudet till fötterna: 'Jag behöver eder icke'. Nej, just de kroppens lemmar som tyckas vara svagast äro som mest nödvändiga. Och de delar av kroppen, som tyckas oss vara mindre hedersamma, dem bekläda vi med så mycket större heder; och dem som vi blygas för, dem skylta vi med så mycket större blygsamhet, under det att de andra icke behöva något sådant. Men när Gud sammanfogade kroppen av olika delar och därvid lät den ringare delen få en så mycket större heder, så skedde detta, för att söndring icke skulle uppstå i kroppen, utan alla lemmar endräktigt skulle hava omsorg om varandra.»

Liksom i människokroppen ingen lem kan frigöra sig från de andra, så är det också i församlingen, i Kristi kropp. Den största synden är att göra sig lös. Söndring är en brutal försyn-

delse mot Kristus. Detta har också Paulus i tankarna i 11:e kap., när han talar om det ovärdiga mottagandet av nattvarden. Aposteln menar med »ovärdig», på ett »ovärdigt sätt». Vem mottager på ett ovärdigt sätt? Man måste här taga i beaktande 11:17-22. Den som befordrar partibildning och splittring i församlingen och utan att bekymra sig om de skador som tillfogas kyrkan själv-säkert går till Herrens bord — och den som vid församlings-måltiden endast tänker på sin egen fördel och skadar sin broder bredvid sig och på så sätt bryter sönder gemenskapen, broderskapet — han mottager Kristi lekamen på ett ovärdigt sätt.

Det finns i varje församling *de små*, »minoriterna» i ordets verkliga mening. Man hör dem icke och ser dem icke. Men de äro Kristi ögonsten på den jordiska Kyrkans anlete. Detta tänker Paulus på, då han skriver: »de som tyckas vara svagast». Hit höra också barnen, »ty deras änglar skåda alltid den himmelske Faderns ansikte» (Matt. 18:10). Vidare, de ringa, de föga begåvade. De äro alla lemmar i kroppen, den kristna församlingen. Den store predikanten Moody berättar om tre enkelt klädda kvinnor, som alltid pratade, när han började sin predikan. Det störde honom, eftersom de alltid satt i den främsta bänken. En dag förebrådde han dem. Med tårar i ögonen sade de: Det gör oss så ont. Vi pratar inte med varandra, utan vi ber, att ni skall få den helige Ande. Den framstående predikanten berättar, att han genom dessa enkla kvinnors bön blivit en förkunnare av evangelium.

Ja, Kyrkan borde särskilt vårda sig om dessa, »de anonyma», de »namnlösa», ty deras namn stå i Livets bok. För att ingen söndring skall ske i Kristi kropp, i Kyrkan, måste alla lemmar lära av Kristus och leva för bröderna. Kyrkan är gemenskap, kamratskap i den Helige Ande. Hon lever i Kristus. Han är vinträdet och lemmarna äro grenarna.

Urkyrkan var ett brödraskap, ett *kamratskap*. Där trädde den större i den mindres ställe, den starkare i den svagares. I Kyrkan råder ställföreträdandets hemlighet, ty Kristus, Kyrkans huvud, har ställföreträdande levat, lidit och segrat för den fallna mänsk-

ligheten och gjort de värdelösa värdefulla. Medan vi ännu voro syndare dog Kristus för oss (Rom. 5:8).

Detta syftar Paulus på i versarna 26 o. 27: Om nu en lem lider, så lida alla de andra lemmarna med den, om åter en lem äras, så glädja sig alla de andra lemmarna med den. Men nu ären I Kristi kropp och hans lemmar, var och en i sin mån. Som aposteln här säger har han också levt: Vem är svag utan att jag blir svag? ... Jag vill gärna offras för edra själar (2 Kor. 11:29, 12:15). S:t Paulus hade inte mer något liv för sig själv. Han levde med Kyrkan. Om något var förvänt i församlingarna, försorskade honom detta svåra lidanden. Och så glädja sig också alla lemmarna med de glada.

Vi kommer nu till ämbetet. Varje ämbete i Kyrkan är en Kárisma, en nådegåva. »Och Gud har i Kyrkan satt först och främst några till apostlar, för det andra några till profeter, för det tredje några till lärare, vidare några till att utföra kraftgärningar, ytterligare några till att hava helbrägdagörelsens gåvor, eller till att taga sig an de hjälplösa, eller till att vara styresmän, eller till att på olika sätt tala tungomål. Icke äro väl alla apostlar? Icke äro väl alla profeter? Icke äro väl alla lärare? Icke utföra väl alla kraftgärningar? Icke hava väl alla helbrägdagörelsens gåvor? Icke tala väl alla tungomål? Icke kunna väl alla uttyda? Men varen ivriga att undfå de nådegåvor som äro de största. Och nu vill jag ytterligare visa eder en övermåttan härlig väg.»

När det här talas om ämbeten och nådegåvor, gäller det hela Kyrkan, men Paulus skiljer inte i princip mellan enskilda församlingar och Kyrkan i stort. Han skiljer inte heller mellan ämbeten och nådegåvor, ty varje ämbete är en nådegåva. Ämbete innebär här nämligen helig tjänst. Ämbete och diakoni är samma sak och diakon är den som för andra går genom stoft och träck.

Trots att ämbete och nådegåva inte kan skiljas åt räknar Paulus upp tjänsterna i en viss, bestämd ordning. Först nämner han ämbetena i speciell mening. Den andra gruppen av tjänster har däremot entydigt karismatisk karaktär. Det gäller kraftgärningar, helbrägdagörelse, gåvan att hjälpa, organisation, tungomålstal.

På *apostlarna* vilar Kyrkan. Jesu ord till Petrus: »På denna klippa skall jag bygga min Kyrka» gällde inte bara Petrus utan syftade på alla apostlarna. De voro föreningslänken mellan Jesus Kristus och Kyrkan. Kristus har inte skrivit Nya Testamentet, utan han har givit det åt sin Kyrka genom apostlarna.

Profeterna voro det nya förbundets predikanter. Detta blev senare presbyterna.

Lärarna voro också av stor betydelse. Paulus var framför allt en lärare.

Nu följer de *diakonala* tjänsterna. Vad Kristus gjorde, då han var på jorden, det måste hans Församling nu föra vidare. Vad han gjorde som Människoson, det vill han också göra i sin kyrkokropp. Han säger: »Den som tror på mig, han skall också själv göra de gärningar som jag gör; ännu större än dessa skall han göra. Ty jag går till Fadern.» (Joh. 14:12).

Uppfostran, omsorg, sjuk- och fattigvård höra till Kyrkans kallelse. I *andra* hand nämner aposteln *ledarskap* och *förvaltning*. Detta ämbete betecknas i Rom. 12:8 som föreståndarskap, annars vanligen såsom biskopens, herdens ämbete. Detta ämbete kunde inte träda i förgrunden så länge apostlarna ännu levde. Biskopen var ursprungligen inte mycket mera än den som senare hade det lägsta ämbetet, nämligen ostiarien, dörrvaktaren och uppsiktsmannen över den gudstjänstfirande församlingen. Paulus såg väl en viss fara förknippad med detta ämbete.

Varje ämbete och varje nådegåva måste samverka och samarbeta i Kristi kropp.

Det är intressant, att Paulus inte värderar tungomålstalet så högt. Korintierna satte det ju främst och voro mycket stolta över denna nådegåva.

Alla dessa gåvor hade sin källa i nattvarden, evkaristien, när Kyrkan verkligen var Kristi kropp. Den högsta gåvan som flöt ur evkaristien var kärleken. Denna är det varma blodflödet i Kristi kropp. Den som har upptäckt kärlekens hemlighet går i själva verket den vida högre vägen, den högsta vägen, själva kungsvägen. Kristi kropp är djupast sett den skänkande kristuskärlekens

organism. Detta får vi aldrig glömma, men tyvärr glömmet vi det ständigt på nytt. Han har köpt, förvärvat, och vunnit oss, på det att vi skall vara hans egna.

Med Kristus kom ett nytt förbund, Kyrkans förbund. Då Kristus sade: Jag skall bryta ned detta tempel och på tre dagar bygga upp det igen, bekymrade han sig inte om offertemplet. Det hörde det förgångna till. Nu är Gud närvarande i Jesus, i hans person, i hans sannskyldiga mänsklighet i Kyrkan.

Guds härlighet bor icke mer i templet, den bor i Ordet som vart kött. Änden för det judiska templet har kommit, eftersom Jesus har kommit.

Templets slut beseglas genom Jesu död. Med offer på Golgata är det slut med alla offer på templets altare. Då Jesu kropp förstördes på korset, förstördes i själva verket också Jerusalems tempel.

Guds närvaro i Jesu människovarande upphör emellertid icke med hans död. Därför upphör inte heller hans människovarande i och genom döden. Tvärtom, genom uppståndelsen blir Kristi mänsklighet på ett ofattligt sätt till ett käril för Guds reala närvaro.

I uppståndelsen är Messiasförsamlingen grundad. Denna eskatologiska Messiasförsamling, som har sin existens genom Messias' död och uppståndelse, utgör därför också det nya templet, det andra templet, som är mer än det gamla templet men som också i sig innefattar det gamla templet.

Jesu ord om templet har tolkats på olika sätt: såsom syftande på det framtida templet, på den kristna församlingen, på Jesu kropp. Men dessa tre äro ett. Genom den nya uppståndelsen uppstår hans kropps tempel.

På korsets grund börjar i och genom Jesu uppståndelse och himmelfärd den aldrig avslutade, världsförlossande och världsförnyande himmelska liturgien, utförd genom det slaktade Lammet inför Guds tron mitt bland de himmelska härskarorna. Detta är det nya förbundets gudstjänst.

Allt vad vår Frälsare var, det är han fortfarande. Han är det i

sin Församling. Han är det när hans trogna församlas och efterfölja honom, då de ånyo uppleva frälsningsgärningarna i liturgin. Detta är nytestamentlig gudstjänst och detta är Församling, »Guds församling».

Eftersom Kyrkan är Kristi kropp måste hon också lida. Hon är ju Herrens fortsatta lekamen. När Kyrkan verkligen är Kyrka, blir hon därför också med nödvändighet förföljd.

Om man nu använder sig av andra medel än det som Kristus har befallt, ord och sakrament, då kan man inte längre tala om kyrka. *Tyvärr ha vi glömt detta och gjort Kyrkan till en organisation*, i stället för till de många lemmarnas, de *smås* församling, ha vi gjort den till en myndighetskyrka, prelaternas och klickarnas kyrka.

Problem vid Bibelns översättning.

Av Doc. Fil. och Teol. Doktor G. Rignell

BOCO

Med utgångspunkt i frågan, hur man kan komma till en djupare förståelse av Skriften, möter man med nödvändighet de översättningssvårigheter som ofta föreligger, icke minst vad gäller G.T.

När det gäller översättningen av enstaka ord kan man inte alltid lita till den lexikala betydelsen, utan det gäller att studera det textsammanhang, i vilket ordet står. I hebreiskan har orden inte överallt samma exakta betydelse som i svenskan. Många hebreiska ord har ingen fixerad betydelse; sammanhanget bestämmer översättningen.

Ordet charasch, hantverkare, smed, kan också betyda trollkarl. Det är emellertid icke skilda stammar. Den som handskas med järnföremål är en smed. Charasch är den som utövar en aktivitet, bestämd av innehållet, något som fordrar konstskicklighet, och ordet betyder så i kultiskt sammanhang trollkarl.

Verbet raga 'anses betyda "oroa" i hif. *hirgia* ' — göra lugn. Men dessa betydelser är icke exakta och passar icke överallt. Vid översättning ändrar man meningen för att få in den betydelse man förutsatt och gör så om texten för att ordet skall passa in.

Ordet betyder: att förändra ett tillstånd. Om frid och ro föreligger, betyder verbet oroa, i motsatt fall ingjuta frid. Denna fråga kan anses vara en lexikal uppgift, men lösningen av dessa problem hör samman med förståelsen av texten.

Ordet *mischpat* brukar översättas med "rätt", men även "dom". Ofta är dessa översättningar missvisande; detta ofta i Jesaja. Man menar, att ordet "rätt" betecknar blott ett juridiskt förhållande.

Rätt åt fattiga, faderlösa. Profeten säger man, kommer med en ny etik, han talar förklenande om offer i templet och i stället tänker han på de fattigas rätt o.s.v. Men: Allt som heter etik hänger oupplösligt samman med tron på HERREN. Tron på Gud bety-

der, att Han vårdar sig om de fattiga och betryckta. Gudstron är det primära, förpliktelserna till detta omhändertagande härledes alltid härur.

Om vi ser på ordet *mischpat* hos Jesaja, 40:27: ”Min rätt är försvunnen från min Gud”, finner vi ett exempel på just denna sak. Här måste man hålla i minnet, att Herren slutit ett förbund med sitt folk, som lovat hålla honom som sin Gud — det är ett ömsesidigt förhållande. Gud vårdar sig om folket och det visar honom sin kärlek och lydnad.

”Min rätt är försvunnen från min Gud” betyder, att man tvivlade på att detta förbund existerade i tider av fångenskap och nöd.

Jes. 42:1 ”föra ut rätten till folken.” Ibland är det översatt ”den rätta tron till folken”. Denna senare översättning är god: förhållandet till Herren, menar också profeten, skulle idealt gälla alla folk. Denna klarhet i Gudsfolkets förhållande till sin Gud är ”Israels ljus”.

I vers 3: ”Han skall utbreda rätten i trofasthet” är Herren själv troligen subjekt. ”I trofasthet” nämligen ”mot löftena”. Herren själv sviker icke hur än folket sviker honom. Han är beredd ta emot det då det åter vänder sig till honom.

Kap. 50:8. Profeten talar om det motstånd som möter hans förkunnelse. Trots Israels nöd och fångenskap skall Herren förbarna sig när tiden är inne. Detta trodde man emellertid icke. Profeten säger: Trots allt som talar emot det är det så. Han kallar fram sin motståndare för att anföra sina skäl. Han säger: ”Vem är min rätts Herre? Vem vill gå till rätta med mig?” Detta betyder: Vem vill den rätt, den förbundstrohet som jag förkunnar?

Ordet *mischpat* har ett djupare innehåll än när man läser det i översättning. Grundtextstudium är nödvändigt för förståelsen.

Kap. 1:17 hos Jesaja: ”Faren efter *mischpat*.” Här tycker man social rättvisa vore betydelsen. Går man till Deuteronomium finner man dock, att det gäller den rätt, som är bunden till HERREN. Far man efter detta rättsförhållande, blir Guds verk klart för en.

5 Mos. 24:17-18 ”Du skall icke vränga rätten för främlingen eller den faderlöse”, följes av ”minnes att du varit träl i Egypten och att Herren din Gud förlössat dig därifrån.”

Att ”vränga rätten” är en försyndelse mot förbundet på Sinai.

Ytterligare exempel: Jes. 1:21 ”Den var full av rätt, rättfärdighet bodde därinne, men nu bo där mördare (”avgudadyrkare”). När Israel stod i ett rätt förhållande till Herren, rådde *mischpat*.

I vers 27: ”Sion skall genom *mischpat* bli förlössad”, betyder en förlösning genom att Israel håller fast vid troheten mot Herren.

Kap. 5:16 ”Herren Sebaot bliver hög genom *mischpat*.” Avgudadyrkan, att ställa någon bredvid Herren ensam, föreligger. Babels gudar föreföll ha mer att bjuda. När det går en väl, har man en nådig Gud. När man lider betryck, är Gud inte ”stor” nog att vårda sig om en. Men Herren är hög genom *mischpat*, genom att värna om det i Hans rådslut bestämda förhållandet. Och den helige Guden visar sig helig genom rättfärdighet. Genom den nåd han skänker, visar han sig vara den Han är.

Ordet *mischpat* har alltså den principiella betydelsen att levandegöra för oss den djupa religiositet som är utmärkande för GT, som icke är blott lag. Evangeliet möter oss i GT. Profeternas uppgift är icke blott att förkunna rätt och rättfärdighet, utan också den rätta tron, det rätta förhållandet till Gud, HERREN. Av detta är vårt förhållande till nästan en följd. Ett exempel härpå är 5 Mos. 7:7-8, som visar, att Guds kärlek ligger bakom och är det som styr denna *mishpat*.

En fråga, som gång på gång återkommer, är den, huruvida anmärkningen mot vår svenska bibelöversättning för att den ej är mera ordagrann kan anses riktig.

Svaret blir: Felet är icke att översättningen är för fri, utan att den icke överallt kan få in betydelsenyanserna. Det gäller att ännu djupare tränga in i texterna och att ha klart för sig att det är *religiösa* texter, och att tron på Herren färgar all framställning i Bibeln.

Här har ofta påpekats nyttan av att jämföra olika bibelöversättningar för att förstå innehållet. Det är väl också så, att många ord finnes, som man inte *kan* översätta.

Jag kan helt instämma i detta. Det största felet är emellertid, att man har en färdig, fixerad översättning av ett ord och kanske måste stuva om texten för att få in det ordet. Så t.ex. i Jes. 50:4: ”Så att jag förstår att genom mina ord hugsvala den trötte.” Emellertid återfinnes i ordet *la‘ut*, en stam, som betyder ”böja, trycka ned”, den trötte. Detta anses icke passa, och så översätter man hugsvala. — Jag föreslår hellre översättningen: ”Så att jag förstår att tala om vad som ligger i den tröttes nedböjande”, d.v.s. Israels lidande. Detta är försoningstanken, i kap. 53 närmare utförd. På detta sätt har man en möjlighet att förstå även detta stycke.

(Ref. Henrik Boström.)

Något om exegetikens uppgifter.

Av Martin Magnusson

BOJG

Om det säges, att uppgiften för exegesen beträffande en text exempelvis av aposteln Paulus är, att ”förstå” denna text och att förstå den så, som Paulus själv menat densamma, så torde man rätteligen kunna påstå, att en sådan fixering av nämnda uppgift är den, som vanligen förekommer i den exegetiska litteraturen.

Uppgiften för exegesen har emellertid, som redan antytts, bestämts även på annat sätt än det ovan angivna, och det är *ett* sådant ”annat” sätt att bestämma den exegetiska uppgiften, som här skall tagas upp till prövning.

Vid den åsyftade bestämningen av uppgiften för exegesen säges, att *författarpersonligheten* och *dennes själsliv* är det, som egentligen skall förstås, och att själva texten och dess förståelse eller tolkning är av förhållandevis underordnad betydelse.

Som representant för en sådan åsikt beträffande uppgiften för exegesen kan nämnas Herman Gunkel. Han skriver i sitt arbete *Reden und Aufsätze* 1913, å sid. 12: ”nirgend sind Worte

das Eigentliche. Nur dem Kleinigkeitskrämer sind sie die Hauptsache." Och å följande sida angiver Gunkel exegesens objekt sålunda: "Die lebendige Person also, in ihrem Wollen und Denken, in der Mannigfaltigkeit ihres ganzen geistigen Seins, sie ist der eigentliche Gegenstand aller Exegese. Eine edle Leidenschaft soll den Exegesen erfüllen, diese eigentümliche, nie wiederholte und nicht wiederholbare Person zu erfassen, sie in ihrem innersten Wesen zu durchdringen bis in die feinste Verästelung ihrer Seele."

Men, måste man fråga, *vilken* betydelse har då texten och dennas tolkning, om man ställer sig den uppgiften före att förstå författarens "personlighet" eller "sjäsliv"? Ty *någon* betydelse har ju texten härvid t.o.m. enl. Gunkel — om än aldrig så "underordnad".

Så mycket kan under alla förhållanden sägas, som att uppgiften att förstå författarpersonligheten, icke eliminerar uppgiften att förstå *textens* mening, utan att denna senare uppgift tvärtom är en nödvändig och grundläggande sådan också då det gäller den förra uppgiften, för så vitt arbetet med denna uppgifts lösning skall ha en vetenskaplig karaktär.

Vi betraktar ytterligare uppgiften att förstå "författarpersonligheten" och då i relation till Pauli skrifter. Att utifrån apostelns skrifter och i den utsträckning dessa så tillåta söka komma till uppfattning om Pauli "personlighet" torde i och för sig icke vara att beteckna såsom en oriktig exegetisk uppgift.

Men, fråga vi, kan denna uppgift sägas väl svara emot de paulinska skrifterna själva? Detta synes nu icke vara fallet, hur uppenbart det än är, att "bakom" dessa skrifter står en "personlighet" och en högst inflytelserik sådan.

Ty efter allt att döma ligger det Paulus icke särskilt om hjärtat att med sina brev lämna inblickar i sitt inre sjäsliv eller att göra sin egen personlighet gripbar för sina läsare — och i överensstämmelse härmed ha hans skrifter utformats.

De paulinska skrifterna domineras således av budskapet om Kristus. Men själv såsom "personlighet", betyder Paulus uppen-

barligen enligt de paulinska skrifternas egen framställning just ingenting. ”Vad är då Apollos? Vad är Paulus?” — utbrister aposteln exempelvis i 1 Kor. 3:5. Svaret blir: ”Allenast tjänare genom vilka I haven kommit till tro” — varvid det visserligen gäller, att de som dylika tjänare fått ett *uppdrag*, som är övermåttan betydelsefullt.

Och att det i och för sig inte intresserade Paulus att lämna inblickar i sitt ”sjäsliv” därpå lämnar exempelvis det, som Paulus i Gal. 2:19 ff. säger om det liv, han nu lever i tron, tydligt belägg. Det är sålunda på nämnda textställe fråga om en s.a.s. saklig beskrivning av detta liv. Det heter, att Paulus är korsfäst med Kristus, och att det icke mer är Paulus, som lever, utan att Kristus lever i honom. Men om några egentliga ”upplevelser” hos aposteln är det alls inte fråga — att omtala dylika just i ifrågasvarande sammanhang kunde ju annars synas naturligt.

Och på ett liknande sätt som med Gal. 2:19 ff. förhåller det sig med Gal. 1:16, där Paulus, knapphändigt och utan att avslöja *något* om sina ”upplevelser”, beskriver sin omvändelse med orden, att Gud täcktes i honom uppenbara sin Son — och detta, som det omedelbart heter, för att han bland hedningarna skulle förkunna evangelium om honom.

Sammanfattningsvis kan då sägas om uppgiften att förstå ”författarpersonligheten”, att denna uppgifts lösning under alla förhållanden som sitt fundament förutsätter behandlingen av uppgiften att förstå *texternas* mening, men vidare att det i varje fall icke kan vara berättigat att såsom *huvuduppgift* för exegesen av de *paulinska* skrifterna sätta förstnämnda uppgift, eftersom de frågor, vilka utifrån denna uppgift måste ställas på texten, föga svara emot dennas faktiska innehåll.

Ensam för att bedja.

Matteus 14:23

Av *H. Odeberg*

BBDB

Vi börja med att principiellt fråga vad syftet med en berättelse i Nya Testamentet är, enligt NT:s art: vad det vill vara. Och när man har reda på meningen med en text, så är det mycket viktigt vad precis den texten har för förutsättningar. Nu kan Nya Testamentet uppfattas på olika sätt. Jag kan fatta evangelierna som berättelser om Jesu verksamhet; som en biografi; som Xenofons berättelse om Sokrates' undervisning. Så uppfattas evangelierna ofta — det har kanske rent av blivit det naturliga. Man kan också se på evangeliet som en källa, varur man kan hämta fram en kunskap. Kan man här i denna källa hitta någon kunskap om vad Jesus sade och gjorde? Man antar att det finns mer eller mindre. Och ur en text som man behandlar som källa, där plockar man icke bara fram enstaka yttranden, utan man anser också, att man kan gå bakom berättelsen. Om man hittar en legend, som man fränkänner allt sanningsvärde, så frågar man: Vad har givit upphov till denna legend? Eller man betraktar berättelsen som exempel på missionsförkunnelsen.

Om man också betraktar denna text som en del av en sammanhängande berättelse, skriven av en som hette Matteus, så blir det en annan uppfattning än om man ser på den som en predikan. Men man glömmer då att se på berättelsen som det, som skall bevaras från släkte till släkte. Man ansåg länge, att de som skrev Nya Testamentet icke visste, att de skrev helig skrift. Men när vi ser vad skrift betyder i Nya Testamentet så strider detta mot en sådan möjlighet. När något mottogs som Helig Skrift, så var det självklart, att denna Skrift var Helig Skrift från början, genast från dess tillkomst. Det skulle varit en hädisk tanke, att denna Skrift först efter ett par hundra år genom människor upphöjdes till Helig Skrift, utan den var Helig Skrift från början.

Men den gudomliga uppenbarelsen är från början till slut inne i den mänskliga historien och svävar inte utanför den. Här är något som äger rum i ett bestämt land och på en bestämd tidpunkt. Se vi orden, ”sedan detta hade skett, gick han upp på berget för att vara allena och bedja”, ur den synpunkten, att det är frågan om Helig Skrift, så har det en mångfaldig innebörd här. Först är det detta: Det var en bestämd afton, som kunde anges med datum och klockslag. Och det är på ett alldeles bestämt berg. Men detta är något som här hör tillsammans med hela mänskligheten. Denna lilla händelse sträcker sig bakåt från då morgonstjärnorna jublade vid skapelsen morgon och fram ända till oss här. Det var han som bad på berget, han som sade: ”Var två eller tre äro församlade, där är jag mitt ibland dem.” Och själva berättelsen är given som Helig Skrift, d.v.s. något som åter och åter skall läsas. Orden som berättar detta är ord med Skriftens karaktär, dömande, varnande, upprättande, livgivande och läkande.

På berget *ensam* för att bedja — tydligen med avsikt påpekat. Lärjungarna fick lära sig, att det hade en särskild betydelse, att Jesus gick *allena* för att bedja. Han gick i synagogan, och han gick allena. Han kunde också ta lärjungar med sig. Jesus var allena på berget. Han är densamme — ”Var två eller tre äro församlade”, d.v.s. Kristus är med i varje församling. Det är en församling, om det bara är två eller tre under Ordet. Men han är också ensam. Han är då också för den ensamme. Han har helgat ensamheten, liksom han har helgat synagogan, gudstjänsten genom att deltaga i den. Och han har anbefallt ensamheten, liksom han anbefallt att vi samlas i hans namn. Uttrycket för bedja här, προσευξασθαι innefattar *all* slags bön, anropande och förbön. Man kan här jämföra Mark. ev. 6:31: ”Kommen I här nu tillsammans till en öde plats allena och vilen en smula.” Där anknytes bönen med Ordet till *vederkvickelse* och *vila*. Det är människan inbjudet att ibland vara allena. Om vi då och då gick avsides till en öde plats (κατ ιδίαν εις ερημον τοπον) skulle vi se annorlunda på livet.

Kristus är icke en Kristus endast för församlingen, icke heller en Kristus endast för den ensamme, utan Han är en Kristus som är med såväl den ensamme som församlingen. Men man torde kunna säga: utan den ensamme, honom eller henne som är ensam, finns ingen församling. Likaså, utan de små församlingarna, församlingarna av två, tre, tio, finns ingen stor församling. En församling som icke har rum för den ensamme och som icke har rum för de små församlingarna i Kristi namn, är ingen församling i Kristi mening.

I nytestamentlig mening är förvisso en ensam fattig bedjare, en ensam med Kristus, oändligt mycket viktigare för Guds Rike, än den högt uppsatte kyrkliga myndighetspersonen. Den ensamme, fattige, tror icke själv, att han betyder något och han behöver icke heller tro det. Kristus säger icke till honom, att han skall betyda något, han säger endast: »Kom hit och vila Dig litet, min vän!» Han behöver icke själv vara något, ty Kristus är hos honom. Och där Kristus är, där är liv och salighet.

Ett motto: "solus numquam solus", ensam — aldrig ensam. Det är nödvändigt att vara ensam. Men den som är ensam är aldrig ensam, ty Kristus är hos honom, såsom Kristus var med emmauslärjungarna, som sade: "Voro icke våra hjärtan brinnande i oss, när han talade med oss på vägen och uttydde skrifterna för oss!"

(Ref. A. Kreinheder)

Tro och fantasi.

Av H. Odeberg

BBCD

I ett föredrag som hölls i radio den 2/10 -53 under ämnet "Tro och tvivel" i serien "Vår tids värderingar", framhöll föredragshållaren avslutningsvis, att rationalisten är den, som intresserar sig för det, som han vet, medan trons män är sådana, som i fantasin skapar sig en bild av sådant som de inte har någon verklig kunskap om. I tron ritas man upp en karta, menade föredragshållaren vidare. Tron blir alltså liksom en karta över ett okänt land eller skulle m.a.o. vara en ersättning för vetande.

Om vi ställer detta påstående i relation till N.T. måste man säga, att det ligger till på ett helt annat sätt där.

Tron på Gud betyder i N.T. ej, att jag ej *vet* utan blott *tror*, att Gud finns. Tron är ett svärdefinierbart begrepp, men man kan säga, att det är en relation till något verkligt i vilket jag lever. Det framställs ej så i N.T. som om vi skulle ha en verklighet omkring oss, om vilken vi vet något, t.ex. kroppen och dess funktioner, men att därutanför finns något annat, t.ex. Gud, om vilken vi ingenting vet, men som vi finna det värdefullt att tro på. Det är raka motsatsen. Gud är den, som kommer först — Han är grunden för allt liv och är alltings skapare. "I honom är det, som vi leva och röra oss och äro till." (Apg. 17:28.) Det är alltså en verklighet. Tron på Kristus uppstår på grund av den realitet, som är Han själv. Ett oundgängligt villkor för *tro* enligt N.T. är att det man tror på är *verkligt*.

I fråga om tro och vetande kan som jämförelse nämnas Joh. 20:29 "Saliga äro de som icke se och dock tro." 2 Kor. 4:18 "— vi som icke hava till ögonmärke de ting, som synas, utan dem som icke synas." Hebr. 11:1 "Men tron är en säker tillförsikt om det man hoppas, en övertygelse om ting, som icke synas."

Man kan alltså med lätthet förstå, att när den uppfattningen är vanlig, att tron tager vid, när man inte längre vet, man då förer in de anförda skriftställena — ej minst Hebr. 11:1 — i dessa

tankebanor. När det här talas om ”säker tillförsikt” (hypóstasis) är det ej fråga om att det är något, som man ej ser utan blott hoppas. Det är här ej fråga om ett område för vetandet och ett bortom, utan det är något som rör sig i tiden. Tron är ej en kraft, som kan användas för det, som ligger utanför. Här är det fråga om realiteter. Det är, att omfatta något av Gud utlovat. Alltså även här är tron riktad på sådant vars inträffande objektivt sett är *alldeles visst*.

Förhållandet kan jämföras med att fatta och begripa min kropps och själs funktioner. Härvidlag finns sådant, som jag vet, t.ex. att jag kan röra mina fingrar, att jag blöder, när jag råkar skära mig etc. Men det finns också sådant, som jag ej förstår, t.ex. växandets hemlighet. Vad har då denna liknelse med tron att göra? — Jo, jag hittar ej på *teorier* om växandet, skapar mig en fantasibild om växandets ursprung, om vilka jag ingenting *vet*, men som jag tror på, utan jag *lever* ju i denna realitet, som jag tror på. Växandets verklighet beror ej på, om jag har en medveten kunskap om dess orsak och förlopp, utan det är under alla omständigheter en realitet.

Tron är ett hängivande åt en *realitet*. Tron måste sålunda också omfatta ett mottagande. Det är väsentligt, att det är en realitet. Då innebär det, att, genom att man ger sig åt denna realitet, man får del i hela det stora sammanhanget, som genom Guds Ord klingar in i själen.

(Ref. Einar Göth)

Gudstjänsten och ”Livets mening” II

Av H. Odeberg

Det är ju inte så sällan, man hör den frågan: ”Vad är livets mening?” Och kanske är det så, att de flesta någon gång frågat sig: ”Vad är det för mening med det här livet, som vi lever?” eller ”vad är det för mening med mitt liv” eller ”hur skall jag kunna få någon mening i livet?” Och när man frågar så, så ligger

väl bakom frågan den tanken: "Livet måste ha någon mening, om det skall vara värt att leva" eller "det tjänar väl inte mycket till att leva, om man inte kan finna någon bestämd mening med livet." Nu är det ju så att den som frågar efter livets mening, han eller hon lever i ett samhälle, där det finnes en del olika livsåskådningar, ideella rörelser, religiösa samfund o.s.v. Och man tänker sig ju, med rätta, att en ideell rörelse eller ett religiöst samfund måste ha en bestämd åsikt om livets mening, alltså ha ett bestämt svar på frågan. Och då är det ju helt naturligt, om man vänder sig till dessa olika livsåskådningar med frågan "vad anser ni om livets mening" för att på så sätt få svar, som man kan pröva. Och med den roll som kristendomen ändock har i vår kultur, så är det också naturligt att man frågar efter vad den har att ge för svar. Och eftersom kristendomens urkund är Nya testamentet, skulle ju frågan kunna ställas så: "Vad har Nya testamentet för svar på frågan: "vad är meningen med detta livet?"

Vi tänker oss alltså, att vi söker ta reda på, vad Nya testamentet har att säga om detta livets mening. Det gäller då inte, vad vi kunna tycka är rimligt och förnuftigt, att Nya testamentet, d.v.s. Jesus och apostlarna, som undervisats av honom, borde mena, utan rätt och slätt, vad som *verkliga*n där säges eller förutsättes.

Och det måste nog då sägas, att vad man kan få ut av Nya testamentet, alltså den livsåskådning, som möter där, den ger ett svar som inte motsvarar förväntan. Ty om man väntat, att man skulle fått besked på, vad *detta* livet har för mening, så får man i stället det svaret, att det liv, som man frågar efter meningen med, helt enkelt inte har någon mening, det är just precis *meningslöst*. Det är det *kännetecknande* för det, att det är meningslöst, att det är ett liv, som mist sin mening. Och att det är meningslöst beror på det som vanligtvis kallas syndafallet. Nya testamentet åberopar sig själv ständigt på Gamla testamentet, så att när vi skall komma underfund med, vad Nya testamentet menar, så måste vi också studera Gamla testamentet så som Jesus och apostlarna ha studerat det, läst det och fattat dess mening. Detta

livet, denna tidsålders liv, är ett liv, som börjat med att man vänt sig bort från Gud, som är det verkliga livets upphov, från honom, som gett en mening med livet. Människan valde en gång att gå sin egen väg, att taga avstånd från Gud, och eftersom det inte finns mer än *ett* verkligt liv, det som är givet av Gud, så kan hon på denna väg inte få tag i något annat än ett *meningslöst* liv. Därför är Jesu budskap, vilket är detsamma som profeternas i Gamla testamentet: ”Vänd om. Vänd om ifrån detta liv, som är utan mening, till det liv, som ni är menade för, som ni skapats för.”

Men då kan man alltså ändå fråga: ”Vad har det liv för mening, som människan skapades för?” Ty det har ju en mening. Man skulle kunna gå bakom syndafallet och fråga: ”Vad var, enligt bibeln, meningen med de människors liv, som voro i paradiset?” Vad har det liv för mening och syfte, som Kristus å Guds vägnar, inbjuder människorna att vända om till? Vad var och vad är, det riktiga livets mening?

Även på den frågan blir nog svaret oväntat. Den som frågar efter en mening med livet, tänker sig nog, att, om det nu alls finnes någon mening, så bör den väl bestå i att utträtta någonting eller i att fullkomna och utveckla sig själv mot något visst mål: Men den egentliga meningen med livet, människans gudomliga liv, beskrives inte på det sättet. De ord, som komma närmast, äro i stället *glädje* och *lek*. Så skildras i Ordspråksbokens åttonde kapitel Vishetens liv i Skapelsens morgon. ”Då fostrades jag såsom ett barn hos honom, då hade jag dag efter dag min lust och min lek inför hans ansikte beständigt. — Jag hade min lek på hans jordkrets och min lust bland människors barn.” Hela skapelsen, hela universum, himlakroppar, vintergator fyllde sin uppgift, följde sina banor i lek och glädje. I Job 38:7 heter det: ”Morgonstjärnorna jublade tillsammans och Guds söner ropade av glädje.” Livets mening blir alltså ”glädje och lek” inför Guds ansikte. Och av detta följer allt annat. Ty leken betyder t.ex. icke vårdslöshet, lättsinne. Tvärtom är det arbete bäst, som sker som en lek. Intet utföres noggrannare än det arbete, som är en lek.

Tänk på hur noggrann, omsorgsfull, kunnig, den blir som har en hobby, den som har en barnslig glädje i det han håller på med. Så säger också Jesus flera gånger: ”Om ni inte blir såsom barn, så kan ni aldrig komma in i Guds rike”, d.v.s. i det riktiga livet.

Nu skulle vi ha talat om gudstjänsten och livets mening. Kan dessa båda höra tillsammans? Ja, gudstjänsten är i bibeln, i Nya testamentet, och i Gamla testamentet, som i Nya förutsättes, en avbild av och en försmak av det gudomliga livet, av livet med mening i. Gudstjänsten är ingen uppgift, som människan mer eller mindre villigt skall underkasta sig, den är ingen plikt, som skall utföras, utan den är tänkt att vara en gåva. När helst det i bibeln talas om gudstjänst och bön är det alltid tillsammans med ordet glädje, att vara glad. Alltså skall gudstjänsten vara glädje, en lek inför Guds ansikte. Och så är det till och med tänkt och sagt, att hela livet skall kunna vara en gudstjänst, icke endast de tillfällen, då man direkt kommer tillsammans till veckans, söndagens eller högtidens gudstjänst. Så skriver Paulus: ”Bedjen *oavlåtligen*”, men det kommer omedelbart efter det han sagt: ”Var alltid glada.” Den som ville göra sig besvär med att läsa igenom Psaltaren, profeterna och Nya testamentet, och lägga märke till vad det är för ord, som regelbundet förekommer, när det är tal om gudstjänst, om bön och tillbedjan, så kommer han att finna, att detta ord just är ”glädje” och sådant som hör tillsammans med det, såsom ”jubel”, ”fröjd”, ”salighet”. Tag t.ex. Jes. 56:7 ”Jag skall föra dem till mitt heliga berg och giva dem glädje i mitt bönehus.” Och av glädjen är kärleken beroende. Riktigt har språkbruket uttrycket ”vara glad i” för någon, som man verkligen älskar. I 43:e psalmen heter det: ”Sänd Ditt ljus och din sanning, må de leda mig och föra mig till Ditt heliga berg och Din boning, så att jag må ingå till Guds altare, till Gud, som är min glädje och fröjd.” Och när Jesus är tillsammans med sina lärjungar, den afton han instiftar nattvarden, den högtidligaste gudstjänsten, då, när Han bär hela världens elände och lidande på sig, då säger han till dem: ”Allt detta har jag talat till eder, för

att ni skall vara glada, för att min glädje skall bo hos eder, ja, för att eder glädje skall vara *fullkomlig*.”

”Han skall icke kiva eller ropa”

Matt. 12:15-21

Av *H. Odeberg*

BBCF

Tre ting i denna perikop har man att ta i betraktande, nämligen:

att Jesus botade (v. 15)

att han bestämt uppmanade till att icke göra hans verk uppenbart, ”spektakulärt” (v. 16), och

att detta står i överensstämmelse med profetorden (i vv. 17-21).

Vad menas då med ”icke göra uppenbart”? Vanligen tolkas det så: ”Detta var något, som ännu icke skulle bli känt.” Eller så: ”De skulle icke ge spridning åt en falsk tanke om honom såsom en jordisk Messias.” — Även om det kan ligga något berättigat i dessa tolkningar, tendera de dock att föra vilse. Ty observera, att de icke stämma med profetordet!

Profetordet innehåller nämligen tvenne utsagor, som höra samman: Verket, som utföres, gäller världen (”folken” vv. 18 o. 20), och ”Han” låter *ej* sin röst höras i skri på gatorna (v. 19). — Jesus uppmanar till att icke göra Honom uppenbar, eftersom just detta hör till Kristi Andes verk i världen: Det hör till Andens väsende att icke göra väsen. — Detta är nu icke detsamma som att dra sig tillbaka till en hemlig krets. Jfr Joh. 18:20: ”Jag har öppet talat för världen ... i hemlighet har jag icke talat något.” — Men att tala öppet är något helt annat än att bli en röst bland andra i den stora kakofonien — och söka överrösta den. Eller att bli ett skådespel, som bländar det andra i världen.

Ånyo finner vi denna kontrastering av den gudomliga verksamhetens och det nya livets art å ena sidan och å den andra det,

som är naturligt och kännetecknande för syndafallets värld. — Det ter sig som paradoxer: Den som vill äga sitt liv, han må förlora det; den störste må bli den minste; den som vill in i himmelriket, skall bli som barn, etc. — Att icke göra Jesu verk uppenbart är således icke något som är tillfälligt, av praktiska skäl anbefalles, utan det hör till det gudomliga verkets väsende i denna tidsålder. Omvänt är strävan att göra verket uppenbart en tanke, som hör samman med syndafallets förvända värld. — Stillheten (vilket alltså icke är = hemlighållande; något sådant behövs ej!) hindrar icke Jesu verk. Tvärtom är det bekantgörandet, ”ropandet”, som hindrar, ty det innebär olydnad mot Kristus.

I parallell härmed utfördes Jesu verk och restes hans kors — enligt evangelierna en kosmiskt genombrytande händelse — icke i världsstaden Rom, utan i en undangömd vrå och i en obeaktad stund. Men just därför grep det in i hela mänskligheten och nådde alla.

Detsamma gäller även i fortsättningen. *Det* är segern; så kommer ”krisen”, domen och rätten, till seger (v. 20).

Det verket rör sig icke bland det stora och lysande, utan i djupen, där alla realiteter sker. Där finns även denna underliga anknytning till det lilla (”röret och vecken” i v. 20).

Men när församlingen blir ”spektakulär”, då förtrampas detta; och då finns ej längre något Namn att hoppas på (v. 21).

(Ref. R. Qwarnström)

Predika.

Matt. 10:7

Av *H. Odeberg*

BBBG

Vad det är att vara ”predikare” och ”förkunnare” har i modern tid till största delen glömts bort. När man talar om förhållandena i den hellenistiska världen, i Palestina och omgivande länder, vid vår tideräknings början, säger man: där fanns en mängd predikare och förkunnare, som predikade i tidens olika livsåskådningar. Man talar t.ex. om stoikernas vandrande förkunnare. Man använder orden förkunnare och predikant, ord med ursprung i Bibeln. Men man har en annan uppfattning om deras betydelse. I sin tanke jämför man NT:s förkunnare med en föredragshållare, som redogör för en livsåskådning och värvar anhängare.

Apostlarna hade ej som parallell eller motsvarighet sådana som förde fram diverse livsåskådningar. Den bild, som ligger i ordet ”predikant”, ”förkunnare” är en konungens utsände *härold*. Vad som säges genom aposteln, är konungens meddelande, vare sig detta meddelande innebär en befallning eller en gåva eller en förmån. Alldeles klart är, att den, på vilkens vägnar aposteln, såsom ”förkunnare”, såsom ”härold” talar, är ”konungars konungars konung” nämligen Gud själv.

Kristus kallar nu sig själv ”förkunnare” och säger: ”Vad jag talar, det talar jag ej av mig själv, utan jag talar vad Fadern talar.”

De som skall bringa ett budskap får veta: Ni skall vara härolder och ingenting annat än härolder. Ni skall träda upp och säga: ”Så säger Herren.”

Det en härold har att säga kejsarens folk, det är vad kejsaren har sagt, vad han sänt dem ut att meddela från honom.

Om någon skulle begagna sin ställning såsom befullmäktigad härold, till att komma med någon annans budskap eller lära än Konungens, så hade han svikit sin uppgift, han vore ej längre konungens härold. Och omvänt, om någon, utan givet uppdrag,

ändå troget och utan tillägg eller förvanskningar återgäve Konungens budskap, då framförde ju denne ett äkta budskap.

Paulus uttrycker detta klart, skarpt och inträngande i 2 Kor. 4:5: ”Vi är ej härolder åt oss själva. Vi predika icke oss själva.”

I NT finner man sig — i grunden endast skenbart — ofta ställd inför två motpoler och vi finna här som den ena motpolen detta: Påfallande, att Jesu instruktion till apostlarna utesluter varje enträget bearbetande. Det förekommer inte något sådant som propaganda för att till varje pris vinna anhängare. Mest slår i ögonen något som närmast förefaller som ”likgiltighet” i Jesu instruktion.

Det är en fullkomlig frånvaro av bearbetning, av propaganda. ”Där man ej tar emot eder, där skall ni ej envist stanna kvar, utan ni skall gå därifrån, skudda stoftet av edra fötter”.

Den andra motpolen finna vi i sådana sammanhang som berättelsen om det stora gästabudet: ”Gå ut på gatorna och för in fattiga, halta och lama. Nödga (tvinga) dem att komma in!”

Det är i själva verket icke fråga om två motsatser, utan om två sidor av samma sak. I det senare fallet i liknelsen om det stora gästabudet, är det fråga om sådana, som anse sig ovärdiga. De vill ej komma, därför att de säga: ”Detta är ej för mig. Jag är alltför ringa, jag är helt ovärdig.” *De* få nu veta att just de ovärdiga inbjudas. De ha endast att ta emot. De ”nödgas”. De helt enkelt föras in i gästabudssalen. De ovärdiga äro de enda värdiga.

Samma kan vara förhållandet med en sammanslutning eller sällskap i nytestamentlig anda. Där göres ingen propaganda, ingen bearbetas att vara med! Men om någon säger: ”Jag skulle gärna vilja vara med, men jag är ej kunnig nog, det är för högt för mig.” Sådana föras helt enkelt in.

Ingen motsättning ligger i att man ej söker övertala den ovillige och höge, men gärna nödgar den villige och långtande ödmjuke.

Erevna samfundet

Ordf.: Professor H. Odeberg. *v. Ordf.:* Licentiat Martin Magnusson. *Econom:* Intendent Viktor Rydqvist, *Redactor:* Bibliotekarie Licentiat Mag. Eric Starfelt. *Ombudsman:* Ämneslärare Karl Magnus Svensson, Samrealskolan, Askersund. *Exp.-sekr.:* Kand. Ove Theander, Västergatan 2, Lund.

Erevna studieföreningen

Förest.: Professor H. Odeberg. *v. Förest.:* Pastor Helmer Hansson. *Ordf. och Redactor:* Kand. Ingvar Orebäck. *v. Ordf. o. Red.:* Kand. Henrik Boström. *Ämnessekreterare:* I: Kand. Gunnar Andreae. II: Kand. John Elander. III: Mr Arthur Kreinheder. IV: Fil. Kand. Bengt Blomquist. V: Kand. Bo Johnson. VI: Kand. Henrik Boström. VII: Kand. Rune Eliasson. VIII: Kand. Ove Theander. IX: Förste Universitetsassistent Ragnar Qwarnström. X: Pastor John Thörnqvist. XI: Kand. Einar Göth. *Econom:* Kand. Stellan Oltéus.

Erevna colloquium

Ordf.: Postmästare James Nelson. *Sekr.:* Fil. Kand. Stig Muhrgren. *Ordinator:* Kand. Henrik Boström.

Sefira krets

Sponsor: Prof. H. Odeberg. *Fr. Sen.:* Pastor Nathan Hirstam. *Pref.:* Ämneslärare El. Gordon. *Sekr.:* Teol. och Fil. Kand. Siv Bejerfors. *Ordinator:* Vakant.

Vi ha även efter nr 4 1953 erhållit »små gåvor», för vilket härmed fram bäres verkligt varmt tack. De behövas förvisso. De äro till stor uppmuntran.

Medlemmar (prenumeranter), som önska tidskriften, ombedjas insända pren.-avg. hellre förr än senare. Det är större utsikter, att tidskriften kommer ut ju förr avg. sändes in.

H. O.

Innehåll: *Berthold von Schenk*, Kristi kropp, sid. 3; *G. Rignell*, Problem vid Bibelns översättning, sid. 13; *Martin Magnusson*, Något om exegetikens uppgifter, sid. 16; *H. Odeberg*, Ensam för att bedja, sid. 19; *H. Odeberg*, Tro och fantasi, sid. 22; *H. Odeberg*, Gudstjänsten och »Livets mening». II, sid. 23; *H. Odeberg*, »Han skall icke kiva eller ropa», sid. 27; *H. Odeberg*, Predika, sid. 29. Förteckning över Erevna-sammanslutningar, sid. 31.

EREVNA: Utgivare: H. Odeberg, Lund. Ekonom: Intendenten, Teol. Kand. Viktor Rydqvist, Akad. Fören., Lund. Red.: H. Odeberg, V. Rydqvist och Bibliotekarie Eric Starfelt. Red.-omb.: Karl Magnus Svensson, Samrealskolan, Askersund. Distr. och Exp.-sekr.: Ove Theander. Red:s adr.: S:t Månsg. 6 a, Lund. Exp. och distr:s

adr.: Västergatan 2, Lund. Tel.: Lund 14760.

Postgirokonto 27 11 04, Erevna, Lund. Pren.-avg. 5:- kr.

Med detta nummer följer som bilaga "ett inbetalningskort.